

1986, 8. ledna – Sdělení VONS č. 498 „Ke zkoumání duševního stavu Augustina Navrátila“ o nucené hospitalizaci Augustina Navrátila, obviněného z trestného činu pobuřování, v psychiatrické léčebně za účelem pozorování jeho duševního stavu.

V prosinci 1985 byl z věznice v Brně-Bohunicích, kde byl od 11. 11. 1985 ve vazbě, přemístěn Augustin Navrátil, obviněný z trestného činu pobuřování – viz naše sdělení č. 486, 490, 491, 492.¹ Vyšetřovatel Státní bezpečnosti npor. JUDr. Kamil Topolář nařídil, aby Augustin Navrátil byl pozorován ve zvláštním oddělení nápravného zařízení.²

Toto oddělení spravované Sborem nápravné výchovy je pro české země v areálu psychiatrické léčebny v Praze 8 – Bohnicích. Augustin Navrátil sem byl převezen poté, kdy prokurátor zamítl jeho stížnost, již se obviněný domáhal, aby usnesení vyšetřovatele bylo zrušeno.³

Ve stížnosti vyjádřil Augustin Navrátil obavu, že skutečným důvodem pro jeho umístění v psychiatrickém ústavu může být snaha dozvědět se pomocí psychiatrického nátlaku to, co se nepodařilo zjistit při výsleších. A. Navrátil totiž odmítal před vyšetřovatelem vypovídat. Stěžuje si také na to, že se ještě zhorší možnost jeho obrany. Obává se zdiskreditování svého občanského úsilí a křesťanského životního postoje, kterým sám shrnuje do zásady: Modli se a pracuj! Uvádí přitom, že prací rozumí práci pro rodinu, společnost a církev a že v těchto ohledech má čisté svědomí.

Je tedy nutno konstatovat, že Augustin Navrátil je umístěn ve zdravotnickém ústavu proti své vůli. Podle čs. trestního řádu mohl vyšetřovatel učinit takové rozhodnutí jen tehdy, nasvědčovaly-li konkrétní okolnosti, že obviněný může trpět duševní poruchou, která v době činu mohla snižovat nebo vylučovat jeho přičetnost. Nemůžeme posoudit, zda předchozí – přinejmenším sporná – psychiatrická diagnóza a hospitalizace A. Navrátila před několika lety takovou zákonnou podmínku skutečně vytvořila.⁴ Rozhodně se

však můžeme ptát, proč duševní stav Augustina Navrátila nebyl vyšetřen dvěma znalci z oboru psychiatrie přímo ve věznici, jak je to obvyklé. Zákon totiž připouští nucené umístění ve zdravotnickém ústavu, resp. v případě vazby ve zvláštním oddělení nápravného zařízení jen tehdy, nelze-li duševní stav obviněného zjistit jinak. Příslušný judikát navíc uvádí, že takové „pozorování ... je závažným zásahem do života obviněného“, který je přípustný jen v nevyhnutelných případech.

Vzhledem k zaměření společenské kritiky Augustina Navrátila, jehož otevřené dopisy⁵ jsou logické a věcně závažné, může tento postup svědčit o snaze státních orgánů pohodlně vyřešit celý případ soudním vyhlášením A. Navrátila za trestně neodpovědného pro nepříčetnost. Soud by pak s největší pravděpodobností nařídil A. Navrátilovi ochrannou léčbu, ať už ambulantní nebo ústavní. V souvislosti s umístěním Augustina Navrátila do tohoto zdravotnického zařízení je třeba ještě zaznamenat, že i když při pozorování duševního stavu nemají být na obviněném prováděny léčebné zákroky a pozorování samo nesmí podle čs. zákona trvat déle než tři měsíce, jde o velmi závažné ohrožení integrity člověka, který je po dlouhé týdny vystaven traumatizujícímu vlivu prostředí, vyznačujícího se psychickou abnormalitou, simulací psychózy a agresivitou.

Informace o Chartě 77, r. 9, 1986, č. 2, s. 5–6.

POZNÁMKY

- ¹ Dokumenty č. 489, 493, 494, 495. K perzekuci katolického aktivisty Augustina Navrátila viz dále sdělení VONS č. 73, 498, 513, 516, 558, 567, 586, 732, 760, 775, 796, 798, 832, 864 a 925, dokumenty č. 73, 501, 516, 519, 561, 570, 589, 735, 763, 778, 800, 802, 836, 868 a 929.
- ² Usnesení o nařízení vyšetření duševního stavu Augustina Navrátila z 22. 11. 1985 viz in: OS v Kroměříži, spis k případu Augustina Navrátila, spis. zn. Nt 124/86; též LP, Sb. VONS, inv. č. 224, sign. I/3 a I/4, kart. 37.
- ³ Stížnost Augustina Navrátila je uložena in: tamtéž. Navrátil byl převezen do psychiatrické léčebny v Praze-Bohnicích 6. 1. 1986.

⁴ K tomu viz více sdělení VONS č. 73, dokument č. 73.

⁵ Otevřené dopisy č. 1-7, 9-11 a 13-18 jsou uloženy in: LP, Sb. VONS, inv. č. 224, sign. II/30, kart. 37.